

ACC. N:R M. 15313: 1-7.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ola Lindgren, Löberöd*
Härad: *Torna m. fl.* Berättare: *"*
Socken: *Silvåna m. fl.* Berättarens yrke: *smedmästare*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1876 i Uppåkra*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Smeden. s. 1-7.

LUF 111

Får härmed försöka, ur minnet berätta en del av mitt liv som
Smed. Jag kom i lära hos Smedm. Lindkvist i Silvåkra strax efter
konfirmationen vid 15 års ålder, med en lön av 75:- Kr. för tre
år, ingenting första året, 25:- Kr. andra och 50:- Kr. för tred-
je året, fick (blåsa) dra bäljen och slägga i två hela år, från
klockan sex på morgonen till sju på kvällen, en ganska stor smed-
ja, efter den tiden. En smidare stod och smidde alltid, man hade
rätt styvt, allting smiddes för hand, inga köpta ämnen fanns det
gjordes mycket med vagnar, finare såväl som grövre lastvagnar
och bolstervagnar, allting smiddes, axlar, fjädrar och allt vad
som tillhörde ett beslag, skruvar, nitnaglar och spik, vi smidde
hästskor och det gick raskt, en lärling satte hets och en slägga-
de. En duglig smidare skulle jämt ha 3 - 4 skor liggande på gol-
vet och skina röda i mörkret, det var alltid på kvällar och
morgnar vi smidde skor, vi hade inget ljus vid ambolten, där
fick fyren lysa så gott den kunde, när man slutade på kvällen
var man våt och svettig, som man var doppad i en balja vatten.
Vi tillverkade alla sorters lantbruksredskap, plogar, klösar,

Luf 111

1

harvar, ringvältar, hästräfsor, t.o.m. vandringar och tröskor,
vi smidde även broddar. Vi var alltid från 4 - 8 arbetare med
mäster själv, där var alltid ett par lärlingar. Nitnaglar, spik
och skruvar smiddes av gammalt järn, bitar välldes samman och
sträcktes ut till lagom grovlekar, gamla hästskor rätades ut
och smiddes till tenar, som man sedan smidde naglar och spik av
samt skruvar som gick genom trädbankar och fjädrar till vagnar
dessa kunde vara från 10 - 12 tum långa, mäster själv kunde
aldrig få för sig att det gick att stuka upp huvud på lagom
grovt järn, samma var förhållandet när man skulle göra huvudblad
till fjädrar, taskorna skulle stukas upp, man värmdde bladet på
ena ändan och stötte det på en flat sten, som låg i golvet, sen
smiddes de ut böjdes och formades till ganska vackra taskor,
ett arbete som jag blev anförtrodd, sen jag blev fri från slägg-
an, men när man stod där och stötte så gick skinnet av mellan
fingrarna, det sved som man hade eld i händerna, senare fick
smidaren göra huvudbladen, han välldde taskorna på så det gick
smärtfriare tillväga, vi hade inte alls maskiner, med undantag

2)

för en bormaskin och en svarv och dem fick man dra för hand,
vi hade mycket borrhning och svarvning av axlar, svarven fick man
dra, den gick tungt så man höll på att tappa andan, det tog
allraminst en dag att svarva ett par axlar. Gångverktygen var
hemmagjorda, det gick tungt att gånga också, de skar inga gängor
de liksom kländes upp, man fick köra ett par gånger minst upp
och ner, gängtapparna var koniska till ex. $\frac{1}{2}$ tums tapp kunde
man gånga från $\frac{1}{4}$ tums till $\frac{1}{2}$ tums, skruvarna blev ju hellre
inte så exakta, så man fick passa var mutter till sin skruv,
muttrarna var hemmasmida. Vi hade aldrig någon middagsvila på
det stället, mer än man åt, och det skulle gå fort, måltiderna
var ungefär så här, frukost vid 8-tiden dess för innan 1 kopp
bart kaffe, middag vid 12-tiden om där inte var några kunder för
då fick dom betjänas först, kvällsmat kl. 7 när vi slutat arbetet
vi fick också en kopp bart kaffe vid 3-tiden, kosten var rätt
enkel på den tiden.

3/ Vi fick en gång dit en gesäll, som gav sig ut för att vara smidare
han skulle bl. a. smida hjulspik till 4 hjul dem bruka vi smida

av gammalt järn, men han tog nytt 1/2 tums fyrkant och det tyckte jag var bra, där blev inte så mycke släggande på lagom grovt och mjukt järn, det var en särskild sorts spik flata eller fyrkantiga tvära och skärpta i ändan, och ett stort huvud, användes till skenor på breda hjullötar 4 tum breda, det fanns väl inte lämpligt järn på den tiden, skenorna höggs ut av gamla hjulringar, med två skenor i bredd och 3 spikhål i varje ända, 12 skenor till varje hjul, alltså 72 spik x 4 = 288 spik till 4 hjul, skenorna värmdes och spikades fast över sammankomsterna på lötarna, vi hade hjulen ute, grävde en liten grop i jorden och slog vatten i för att avkyla skenorna eftersom dom spikades på, hjulen användes när dom körde in hö från Vombs ängar, arbetet med spiksmidet tyckte mästern var för drygt, det tog jämt 2 dagar, så den smidaren fick sitt avsked. Vid bänken fick man fila och sätta fast beslag, sko hästar och allt möjligt arbete, efter värnpliktens fullgörande kom jag tillbaka och blev smidare, vilket inte var så lätt till en början, jag genomgick en kurs på Alnarps hovbeslagsskola 1899, där var husarer, dragoner och trängare, bland dem var många som

M. 15313:5

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: Ola Lindgren
Härad: Presta Torna Adress: Tängelsås Löberöd.
Socken: Hölaby Silvåkra Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1960 Född år 1876 i Uppåkra

aldrig hade varit smeder och hållit i en tång, så det var inte så lätt för dem. En dag skulle vi smida ringskor, de första modellerna gjordes alltid av gamla skor, som rätades ut till en rak järnbit, två sådana svetsades samman, som sedan blev ämne till en ringsko. Vi var två och två kamrater tillsammans, den ene blåste och skötte släggen, medan den andre smidde.

Av kamraterna var där en som var husar, när vi smidde ringskor slet han så svetten rann hela dagen, men eftersom smideskonsten var för svår för honom, uteblev resultatet.

Mäster brukade varje kväll komma och skriva upp vad vi hade gjort för dagen, han kom till husaren, frågade hur många skor han smitt under dagen, jag har smitt en, och den hade han i tången, den var inte riktigt färdig, då blev hans kamrat Alm tillfrågad, hur många skor har Alm smitt i dag då, jag har inte smitt nån, svarade Alm, vad har då Alm gjort i dag, jag har hjälpt Lind (husaren) har ni varit ute och skott i dag då, nej, Alm har väl smitt någon sko i dag då, tag fram den, jag vill se den, nej min själ har jag ej, svarade Alm (han var göing)
Mäster tog Linds sko i tången, vände och synade den, och sade

5.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: Ola Lindgren
 Härad: Frosta & Torna Adress: Tängelsås Löberöd.
 Socken: Holmby & Silvåkra Berättat av: Ola Lindgren
 Uppteckningsår: 1960 Född år 1876 i Uppåkra

inte mer än en sko på dagen, och den ser besvärlig ut, kan ni kalla det för ett dagsverke, på vilket de inte svarade. Efter kursens slut kom jag tillbaka till Silvåkra, och stannade där till 1902, då var jag gift och flyttade till Gårdstunga Nygård, som gårdssmed med 65 Kr. i månaden för vintern och 70 Kr. för sommaren, jämte fri bostad med trädgårdsland samt några andra förmåner. Det var ett styvt arbete, bl. a. 24 par hästar att hålla skodda, stannade där i 4 år. Köpte sedan smedjan i Tängelsås, som jag fortfarande har, ett litet lantbruk på 3 tunnland tillhör fastigheten. Här har varit mycket arbete av alla slag, som tillhör yrket, bl. a. har jag haft över hundratalet hästar att sko, nu har jag inte mer än en enda häst. Här finns inte många hästar nu, de flesta som har hästar låter dem gå barfota, och jag säger ingenting för det, jag är ju 84 år och har pension, så jag lever bra ändå. Jag har varit med och gått igenom både gott och ont, bl. a. 2 världskrig med sina förordningar och krångel. Har nu i korta drag skildrat mitt liv, så nu får jag sluta, har alltid varit nöjd som livet har gestaltat sig för mig.

Ola Lindgren

M. 15313:7.

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: Ola Lindgren
Härad: Frosta Adress: Tängelsås Löberöd.
Socken: Holmby Berättat av: Ola Lindgren
Uppteckningsår: 1960 Född år 1876 i Uppåkra

Betr. meningen: " samma var förhållandet när man skulle göra huvudblad till fjädrar, taskorna skulle stukas upp"...

Huvudblad består av över och underhalva, överhalvan är utförd så att liksom ett par öron vikas ned över en kryll på underhalvan, enl. skiss här nedan.

